

Надія Фіголь,

доктор наук із соціальних комунікацій,
завідувач кафедри медіапродюсування та
видавничої справи
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Nadiya Figol,

D. Sc. (Social Communications),
Head of the Department
of Media Production and Publishing,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
 <https://orcid.org/0000-0002-2503-7243>
✉ figol_nadija@ukr.net

Сергій Томіленко,

аспірант Факультету журналістики
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка,
заслужений журналіст України,
Голова Національної спілки журналістів України

Sergiy Tomilenko,

PhD student of the Faculty of Journalism,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
Honored Journalist of Ukraine,
Head of the National Union
of Journalists of Ukraine
✉ s.tomilenko.asp@kubg.edu.ua

Богдан Фіголь,

аспірант Факультету журналістики
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Bogdan Figol,

PhD student of the Faculty of Journalism,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
 <https://orcid.org/0009-0002-0858-4170>
✉ b.fihol.asp@kubg.edu.ua

СПРИЙНЯТТЯ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЖУРНАЛІСТИКА» ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ В ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

PERCEPTION BY STUDENTS OF THE SPECIALTY OF «JOURNALISM» OF DISTANCE LEARNING AND ELECTRONIC EDUCATIONAL PUBLICATIONS IN THE INFORMATION AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

АНОТАЦІЯ. Дистанційне навчання стало необхідним елементом сучасної освіти, особливо в умовах пандемії COVID-19 та військової агресії росії проти України. Цей процес значно змінює традиційні підходи до освітнього процесу, вимагаючи адаптації як студентами, так і викладачами.

Метою дослідження є аналіз досвіду дистанційного навчання серед студентів спеціальності «Журналістика» в українських закладах вищої освіти, зокрема у Київському політехнічному інституті ім. Ігоря Сікорського та Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка. Проведене опитування серед студентів дало змогу оцінити ефективність дистанційної освіти, виявити переваги та недоліки цієї форми навчання, а також дослідити роль електронних навчальних видань (ЕНВ) у процесі навчання.

Основною методологією дослідження є комплексний підхід, що включає як теоретичні, так і емпіричні методи. Зокрема, застосовано анкетування для виявлення ставлення студентів до дистанційної освіти та оцінки її ефективності.

Результати показали, що більшість респондентів вважають дистанційне навчання ефективним, що підтверджує високий рівень позитивних оцінок цієї форми навчання серед студентів. Окрім того, респонденти виокремили важливі переваги дистанційного навчання, зокрема можливість поєднання навчання з роботою та доступність навчання з будь-якої локації.

Незважаючи на переваги, студенти також відзначили деякі проблеми дистанційної освіти, такі як недостатня комунікація, технічні труднощі та втому від тривалого перебування перед екраном. Дослідження також показало, що електронні навчальні ресурси відіграють важливу роль у навчальному процесі, причому більшість студентів визнала їх ефективними засобами навчання.

Результати дослідження дають змогу визначити основні проблеми дистанційного навчання в Україні та окреслити можливі шляхи для його вдосконалення в майбутньому.

Ключові слова: дистанційна освіта; електронна освіта; екстрене навчання; електронний освітній ресурс; електронне навчальне видання; журналістика.

ABSTRACT. Distance learning has become a necessary element of modern education, especially in the context of the COVID-19 pandemic and Russia's military aggression against Ukraine. This process significantly changes traditional approaches to the educational process, requiring adaptation from both students and instructors.

The purpose of the study is to analyze the experience of distance learning among students of the specialty «Journalism» at Ukrainian higher education institutions, particularly at the Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute and Boris Grinchenko Kyiv University. A survey conducted among students enabled the evaluation of the effectiveness of distance education, the identification of its advantages and disadvantages, as well as the exploration of the role of electronic educational publications (EEP) in the learning process.

The primary methodology of the research is a comprehensive approach, incorporating both theoretical and empirical methods. Specifically, a questionnaire was used to identify students' attitudes towards distance education and assess its effectiveness.

The results showed that the majority of respondents consider distance learning to be effective, confirming the high level of positive assessments of this form of education among students. Moreover, respondents highlighted key advantages of distance learning, including the ability to combine studies with work and the accessibility of learning from any location.

Despite the advantages, students also noted some issues with distance education, such as insufficient communication, technical difficulties, and fatigue from prolonged screen time. The study also revealed that electronic educational resources play a significant role in the learning process, with most students recognizing them as effective learning tools.

The findings of the study allow for the identification of key issues related to distance learning in Ukraine and outline potential ways to improve it in the future.

Keywords: distance education; electronic education; emergency learning; electronic educational resource; electronic educational publication; journalism.

© Н. Фіголь, С. Томіленко, Б. Фіголь, 2025

Вступ. Дистанційне навчання стало важливим елементом освітнього процесу, особливо в умовах глобальних викликів, таких як пандемія COVID-19 та військова агресія проти України. Ці обставини прискорили перехід до нових форм освіти, зокрема дистанційних, що стало нагальною необхідністю для збереження безперервності навчання. Важливим аспектом такого переходу є аналіз досвіду як зарубіжних, так і ві-

тчизняних закладів освіти в контексті ефективності та переваг дистанційного навчання.

Метою цього дослідження є вивчення особливостей дистанційного навчання серед студентів спеціальності «Журналістика» в закладах вищої освіти, зокрема у провідних столичних університетах – Київському політехнічному інституті ім. Ігоря Сікорського та Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка. Оскільки дис-

танційне навчання в Україні набуло широкого поширення через вимушені обставини, цей досвід є важливим для аналізу та узагальнення.

У рамках дослідження проведено опитування серед студентів, метою якого було виявлення їхнього ставлення до дистанційної освіти, визначення переваг та недоліків цього формату навчання, а також оцінка ефективності електронних навчальних видань (ЕНВ).

Методологія дослідження базується на комплексному підході, що включає як теоретичні, так і емпіричні методи. Головним етапом є проведення опитування серед студентів спеціальності «Журналістика» провідних столичних ЗВО – КПІ ім. Ігоря Сікорського та Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Опитування проводилось за допомогою анкетування, яке включало як закриті, так і відкриті питання, що дозволяють респондентам висловити свої думки щодо ефективності та переваг дистанційного навчання, а також виявити недоліки цієї форми навчання. Зокрема, питання стосувалися оцінки ефективності дистанційної освіти, переваг і проблем дистанційного навчання, ролі електронних навчальних видань (ЕНВ) у процесі навчання.

Для забезпечення об'єктивності результатів було включено низку запитань, що допомогли виявити як позитивні, так і негативні аспекти дистанційного навчання. Наприклад, аналіз того, чи є електронні навчальні видання ефективними, дозволив виявити високий рівень схвалення серед студентів, що підтверджує значну роль технологій у сучасній освітній системі.

Також важливою складовою дослідження є оцінка впливу дистанційного навчання на фінансове навантаження на студентів, що стало особливо актуальним в умовах військового конфлікту та пандемії.

Зібрані дані дозволяють зробити висновки про загальний стан дистанційної освіти в Україні, її ефективність, переваги, а також виявити основні проблеми, з якими стикаються студенти. Усі результати аналізуються на основі статистичних методів для забезпечення точності та достовірності висновків.

Огляд літератури. Дистанційне та електронне навчання стали основними формами освіти під час пандемії в глобальному масштабі, а в Україні – також під час військової агресії росії.

Від початку цієї нової реальності з'явилася велика кількість наукових публікацій, які висвітлюють різні аспекти онлайн-освіти, зокрема мотивацію студентів, ефективність оцінювання результатів навчання, вплив онлайн-форм навчання на взаємодію студентів і ставлення до цього формату в Україні [1; 3; 4; 7; 8; 9; 10].

Експерти звертають увагу на можливі негативні наслідки швидкого переходу від традиційного навчання до онлайн-форм, що можуть призвести до зниження якості освіти. Це пов'язано не лише зі зміною навчального середовища, а й із недостатнім освоєнням онлайн-інструментів як викладачами, так і студентами, що, в свою чергу, може призвести до неефективного використання технологій [3].

Результати дослідження Хусті та ін. [9] демонструють важливість цифрової грамотності для викладачів і студентів, констатують, що перехід до онлайн-навчання виявився несподіваним і складним для вищої освіти. Водночас ці фактори актуалізують необхідність розвитку цифрових навичок у викладачів.

Вчені, які порівнювали онлайн- та офлайн-навчання, зауважують, що пандемія значно змінила звички студентів, а сама якість навчальних процесів знизилася. На їхню думку, важливо повернутися до традиційних форм навчання, щоб відновити належні навчальні звички у студентів [13].

Українські науковці визначили низку рекомендацій для вдосконалення дистанційної освіти. Зокрема, Л. Султанова та М. Желуденко в статті «Потенціал вищої освіти в кризових умовах» зазначають, що кризові ситуації вимагають уваги до розвитку цифрової освіти як інструменту для сталого розвитку суспільства [15]. Ю. Ненко, Н. Кибальна та Ю. Снісаренко рекомендують створити корпоративні мережі університетів, впровадити електронні підручники та методичні матеріали, підвищити кваліфікацію викладачів і створити інтегровані бібліотеки для розвитку дистанційної освіти [11]. С. Гринюк та ін. пропонують забезпечити сприятливі умови для адаптації студентів і викладачів до онлайн-навчання, а також створити систему підвищення кваліфікації для педагогічного складу, використовуючи дистанційні та мережеві форми організації [7].

Дослідники дійшли висновку, що перехід до дистанційного навчання слід розглядати як

складний процес, що потребує не тільки технологічної, а й психосоціальної підтримки. Це включає створення нової моделі освіти, яка поєднувала б традиційні та онлайн-методи навчання, а також розробку ефективних платформ і критеріїв для впровадження дистанційного навчання [6].

Згідно з результатами опитувань українських дослідників, масовий перехід на дистанційну форму навчання став викликом для більшості українських університетів: лише 45,5% викладачів повідомили про досвід викладання / навчання онлайн до пандемії; 59,4% з них вказали на обмежений (постійний або епізодичний) доступ до технологічних ресурсів (стабільний інтернет, належним чином обладнане робоче місце, програмно-технічні засоби). Водночас більшість студентів виявила гнучкість у адаптації до нових умов навчання, а найбільш популярними онлайн-платформами стали Zoom та Google Classroom.

У віртуальному освітньому середовищі України найпоширенішими платформами серед респондентів виявились Zoom (88,3%) та

Google Classroom (85,3%). Щодо освітніх технологій, то найбільш ефективними в умовах дистанційного навчання визнано колаборативне (56,6%) та індивідуалізоване (55,9%) навчання. Дослідження містить інформацію про досвід української системи вищої освіти, яка зазнала значної трансформації через масовий перехід на онлайн-формат навчання під час пандемії, а також оцінює потенціал цього формату в після-пандемічний період [14].

Результати та їх обговорення. Глибокий аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду дистанційної освіти в останні роки пандемії та військової агресії дав вагомні підстави для проведення власного опитування щодо особливостей дистанційного навчання серед студентів спеціальності «Журналістика» провідних столичних ЗВО – КПІ ім. Ігоря Сікорського та Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Перших запитанням, яке ми поставили студентам з кількарічним досвідом дистанційного навчання, було таке: Чи вважають вони дистанційне навчання ефективним?

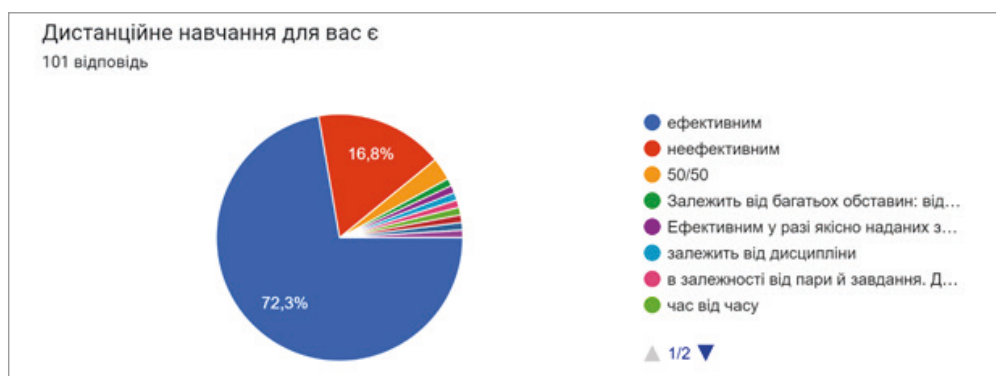

Рис. 1. Чи вважаєте дистанційне навчання ефективним?

На відміну від результатів зарубіжних досліджень, українські студенти здебільшого позитивно оцінюють дистанційну форму навчання. Зокрема, 72,3 % респондентів вважають її ефективною, тоді як лише 16,8 % висловили протилежну думку. Ще 19 % опитаних надали змішані відповіді – наприклад, «50 на 50» або з уточненням, що ефективність залежить від конкретної дисципліни, змісту завдань чи якості навчальних матеріалів. Водночас кількість тих, хто виокремив кожен з цих чинників окремо, була незначною, тож подальший розподіл за цими критеріями є статистично недоцільним. Загалом отримані дані дозволяють зробити обґрунтований висновок:

72,3 % позитивних оцінок — це вагомий аргумент на користь дистанційного навчання як ефективною освітньої моделі (див. Рис. 1).

Наступним аспектом дослідження стало з'ясування, які саме переваги дистанційного навчання є найбільш вагомими для українських студентів. Майже половина респондентів (43,1%) наголосили на важливості можливості поєднувати навчання з роботою. Це зумовлено переважно фінансовими труднощами, адже значна частина студентів змушена самостійно забезпечувати себе та сплачувати за освіту. Для 24,5% опитаних критичною перевагою є доступність навчання з будь-якої локації – чинник, що набув особливої

актуальності в умовах повномасштабної війни. Через військову агресію росії багато студентів були вимушені виїхати за кордон і наразі поєднують навчання в українських ЗВО з освітнім процесом за межами країни або навчаються дистанційно, перебуваючи в зоні підвищеної небезпеки. Ще 22,5% респондентів відзначили

ефективність дистанційного формату завдяки можливості раціонально використовувати час для особистісного та професійного розвитку. Інші фактори, зокрема економія часу та коштів на дорогу до університету, набрали незначну кількість голосів і не мають суттєвого впливу на загальну оцінку (див. Рис. 2).

Рис. 2. Які переваги ДН для вас важливі?

Попри виявлені переваги дистанційного навчання, українські студенти також звертають увагу на його недоліки, хоча частота згадування цих проблем є значно нижчою. Зокрема, 32,7% респондентів відзначили як проблему недостатню комунікацію, 33,7% – технічні труднощі, пов'язані

зі зв'язком, а 21,8% – втому від тривалого перебування перед екраном монітора. Лише 15% опитаних згадали про менш поширені недоліки, такі як втрата концентрації, відсутність інтерактивності та залучення, а також психологічні труднощі. Ці чинники розглядаються в сукупності (див. Рис. 3).

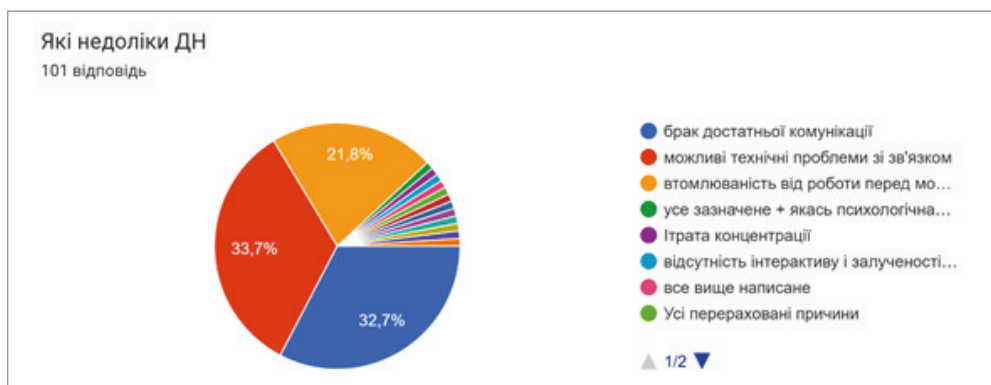

Рис. 3. Які недоліки ДН ви виокремлюєте?

На запитання з чітко визначеною відповіддю, чи є електронне навчальне видання ефективним при дистанційному навчанні, 90,1% студентів відповіли ствердно, визнаючи його ефективність. Лише 9,9% учасників опитування дотримуються протилежної думки, вважаючи його неефективним (див. Рис. 4).

У період пандемії COVID-19 та в умовах військової агресії проти України значного поширення набули електронні освітні ресурси, які стали ключовим засобом організації дистанційного навчання. Вищі навчальні заклади, які заздалегідь

впровадили такі платформи, опинилися в більш сприятливих умовах. Зокрема, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка продемонстрував ефективну цифрову трансформацію освітнього процесу завдяки створенню власного Цифрового кампусу. Ця система включає комплекс електронних навчальних курсів, індивідуальні кабінети для студентів і викладачів, електронний журнал оцінювання, каталог вибіркокових дисциплін, а також мобільний застосунок, що дозволяє працювати з навчальними матеріалами навіть без підключення до мережі інтернет.

Відповідно до положення про електронні освітні ресурси (ЕОР), під цим терміном розуміють навчальні засоби, що зберігаються на цифрових носіях будь-якого типу або в інформаційно-телекомунікаційних системах і відтворюються за допомогою електронних технічних засобів у межах освітнього процесу [12]. Серед основних типів ЕОР згадуються електронні документи у вигляді електронних навчальних видань [12].

Одним із важливих аспектів дослідження стало з'ясування, чи може електронне навчальне видання функціонувати як самостійний освіт-

ній продукт, чи він лише слугує доповненням до традиційних, друкованих матеріалів. За результатами опитування, більшість респондентів – 63,7 % – вважають ЕНВ повноцінним самостійним навчальним засобом (див. Рис. 5).

Після уточнення формулювання запитання та зосередження уваги на визначенні ефективності ЕНВ як навчального ресурсу, 77,5 % респондентів чітко висловили думку, що ЕНВ є повноцінним та ефективним засобом навчання. Водночас 22,5 % студентів розглядають його лише як допоміжний засіб до традиційних друкованих матеріалів (див. Рис. 6).

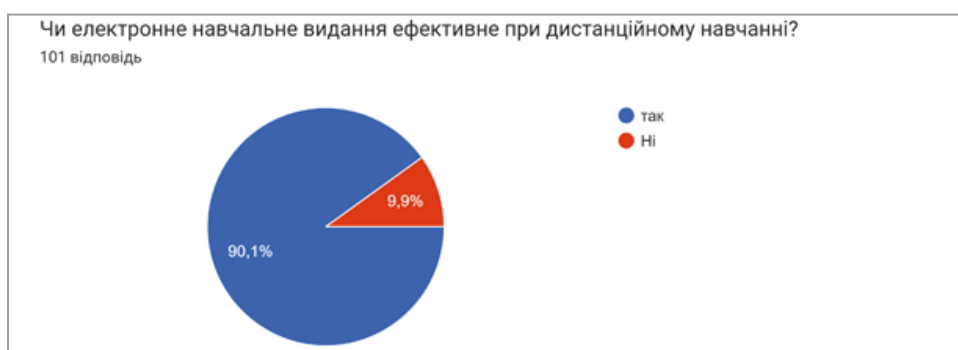

Рис. 4. Чи електронне навчальне видання ефективне при ДН?

Рис. 5. Чи електронне навчальне видання можна використовувати лише паралельно з друкованим виданням?

Щодо впливу електронних навчальних ресурсів (ЕНВ) на ефективність набутих знань, 43,6 % опитаних студентів відзначили її підвищення, 46,5 % вважають, що рівень ефективності не змінився, а лише 9,9 % респондентів зазначили зниження ефективності навчання з використанням ЕНВ (див. Рис. 7).

На запитання щодо ефективності ЕНВ 81,4 % респондентів відповіли, що воно сприяє зниженню фінансового навантаження на студентів і їхні родини, зокрема завдяки економії на транспорті, оренді житла тощо.

Водночас 18,6 % респондентів дотримуються протилежної думки, вважаючи, що використання ЕНВ, навпаки, підвищує витрати, оскільки потребує придбання комп'ютера, встановлення спеціального програмного забезпечення, витрат на електроенергію та стабільний доступ до інтернету.

Ще близько 1 % студентів переконані, що фінансове навантаження не зазнає змін або ж це залежить від індивідуальних початкових умов (див. Рис. 8).

Зрештою, на заключне питання, чи радили б студенти використовувати ЕНВ для навчання, ми отримали позитивну відповідь від 89,1% респондентів.

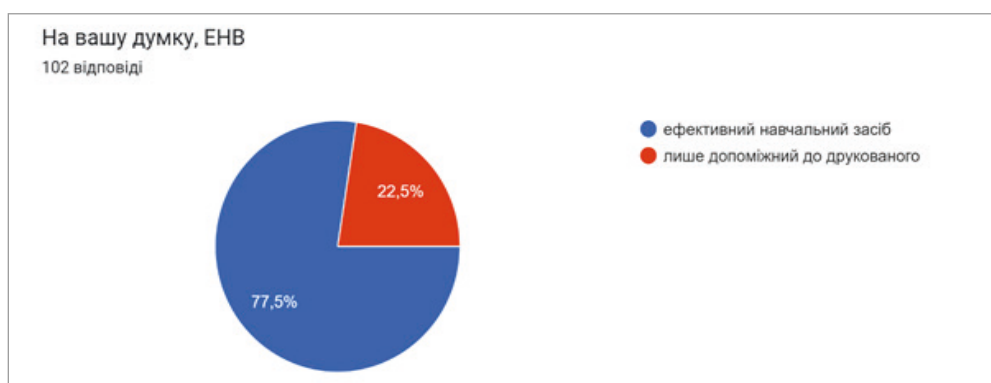

Рис. 6. Чи вважаєте ЕНВ ефективним навчальним засобом?

Рис. 7. Чи зростає ефективність набутих знань з використанням ЕНВ?

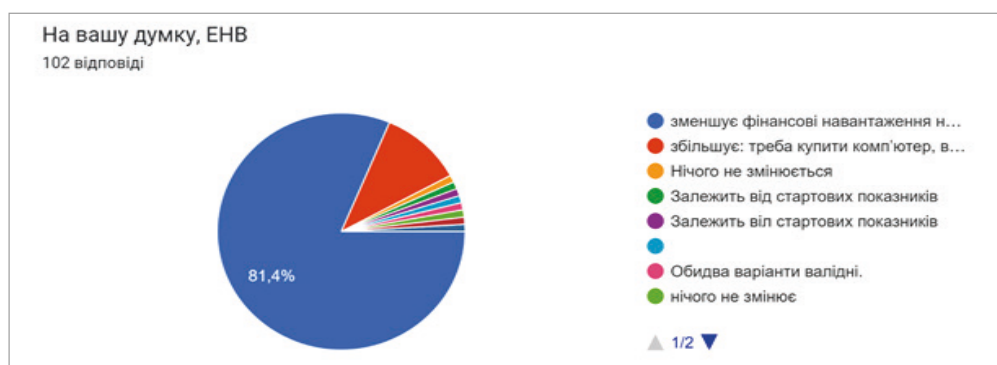

Рис. 8. У чому полягає ефективність ЕНВ?

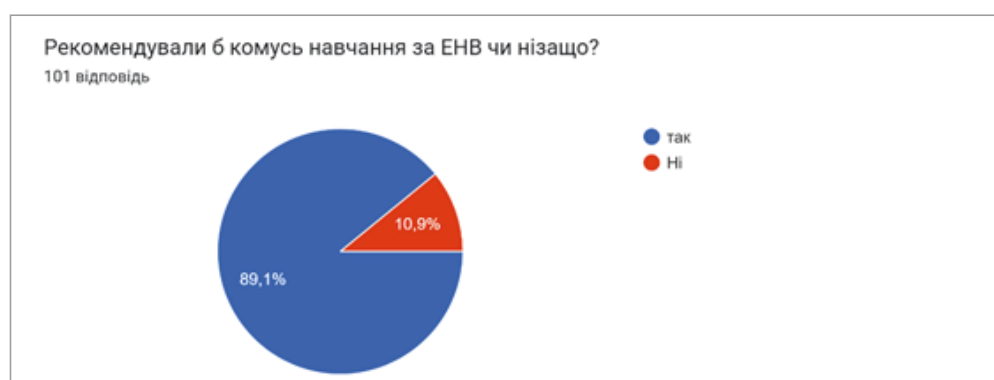

Рис. 9. Чи ви рекомендували б комусь навчання за ЕНВ?

Висновки. На основі проведеного опитування серед студентів спеціальності «Журналістика» двох провідних столичних ЗВО, можна зробити низку важливих висновків щодо ефективності дистанційного навчання та використання електронних навчальних видань.

Насамперед, більшість студентів оцінюють дистанційне навчання як ефективне, відзначаючи його численні переваги, серед яких найважливішими є можливість поєднання навчання з роботою, доступність навчання з будь-якої локації, а також ефективне використання часу для особистісного і професійного розвитку. Водночас студенти зазначають й певні недоліки цієї форми навчання, зокрема, проблеми з комунікацією, технічні труднощі та втому від тривалого перебування перед екраном.

Дослідження також показало, що електронні навчальні видання (ЕНВ) мають високий рівень ефективності для студентів. Більшість респондентів підтверджує, що вони сприяють зниженню фінансового навантаження на студентів та їхні родини, хоча деякі студенти вказують на додаткові витрати, пов'язані з необхідністю придбання техніки та забезпечення стабільного доступу до інтернету.

Крім того, значна частина студентів вважає електронні навчальні видання повноцінним навчальним засобом, який може ефективно замінювати традиційні друковані матеріали. Більшість респондентів рекомендує використовувати ЕНВ для навчання, що свідчить про позитивне ставлення до цієї форми освіти, зокрема в умовах, коли дистанційне навчання стало необхідним через пандемію та військову агресію.

Загалом результати опитування підтверджують, що дистанційне навчання та електронні освітні ресурси відіграють важливу роль у сучасній освіті, і їхнє використання має значний потенціал для розвитку освітнього процесу в Україні.

ЕНВ для вищої школи формують новітній освітньо-науковий дискурс – електронну освіту. З цього випливає той факт, що навчально-пізнавальна діяльність мусить ставати дедалі оперативнішою, інтерактивнішою, мультимедійнішою, долучаючись до глобального інформаційного простору. З огляду на це, варто наголосити на тому, що редактор, як один із основних роз-

робників ЕНВ, тобто засобу здійснення науково-фахової комунікації, повинен уміти швидко реагувати на необхідність модифікації створеного ресурсу. Лише за такої умови ЕНВ для вищої школи зможе відповідати інформаційним запитам своїх користувачів та бути максимально актуалізованим.

Список використаних джерел

1. Abudalfa S., Salem M. Effects of online course content, and instructor characteristics on UCAS students' academic performance during the COVID-19 pandemic // *Explore Business, Technology Opportunities and Challenges After the Covid-19 Pandemic* : proc. of the ICBT Conf. 2022 / eds. B. Alareeni, A. Hamdan. Cham : Springer, 2022. (Lecture Notes in Networks and Systems ; vol. 495). DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-08954-1_24.
2. Stevanović A., Božić R., Radović S. Higher education students' experiences and opinion about distance learning during the Covid-19 pandemic. *Journal of Computer Assisted Learning*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1111/jcal.12613>.
3. Ali H. A., Mohamed C., Abdelhamid B., Ourdani N., Alami T. E. A novel hybrid classification approach for predict performance student in e-learning. *Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*. 2022. Vol. 147. P. 45–52. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-15191-0_5.
4. Bouderbane A. Innovations of testing English for specific purposes to students of other majors online during COVID-19 pandemic at Mila University Centre, Algeria. *Advanced Education*. 2022. Vol. 9(21). P. 185–199. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.268278>.
5. Grynyuk S. et al. Distance learning during the COVID-19 pandemic: the experience of Ukraine's higher education system. *The Electronic Journal of e-Learning*. 2022. Vol. 20(3). P. 242–256. URL: <https://www.ejel.org> (дата звернення: 07.04.2025).
6. Grynyuk S., Zasluzhena A., Zaytseva I., Liahina I. Higher education of Ukraine plagued by the COVID-19 pandemic // *13th International Conference of Education, Research and Innovation (ICERI)*, Valencia, 9–10 Nov. 2020. Valencia : ICERI, 2020. DOI: <https://doi.org/10.21125/iceri.2020.0667>.
7. Hijril I., Aceng R., Emzir E. The effect of Moodle e-learning material on EFL reading comprehension //

International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding. 2020. Vol. 7(10). P. 120–129. DOI: <http://dx.doi.org/10.18415/ijmmu.v7i10.2069>.

8. Hodges C., Moore S., Lockee B., Trus T., Bond A. The difference between emergency remote teaching and online learning. URL: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning> (дата звернення: 07.04.2025).
9. Huszti I. et al. Distance learning as the new reality in tertiary education: a case study. *Advanced Education*. 2022. Vol. 21. P. 100–120. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.261705>.
10. Mahasneh O. M., Al-Kreimeen R. A., Alrammana A. A., Murad O. S. Distance education amid the COVID-19 pandemic from the students' point of view. *World Journal on Educational Technology*. 2021. Vol. 13(4). P. 589–601. DOI: <https://doi.org/10.18844/wjet.v13i4.6229>.
11. Nenko Y., Kybalna N., Snisarenko Y. The COVID-19 distance learning: insight from Ukrainian students. *Revista Brasileira de Educação do Campo*. 2020. Vol. 5. P. 1–19. DOI: <http://doi.org/10.20873/uft.rbec.e8925>.
12. Regulations on electronic educational resources. Approved by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1060 dated 01.10.2012.
13. Stradiotová E., Némethová I., Štefančík R. What we know after the pandemic: online and face-to-face testing in comparative perspective. *Advanced Education*. 2022. Vol. 9 (21). P. 4–21. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.270182>.
14. Stradiotová E., Némethová I., Štefančík R. What we know after the pandemic: online and face-to-face testing in comparative perspective. *Advanced Education*. 2022. Vol. 21. P. 4–21. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.270182>.
15. Sultanova L., Zheludenko M. Potential of digital education in crisis conditions: analysis and perspectives. *The Scientific Heritage*. 2020. Vol. 4 (53). P. 46–49.
- Ali, H. A., Mohamed, C., Abdelhamid, B., Ourdani, N., & Alami, T. E. (2022). A novel hybrid classification approach for predicting student performance in e-learning. *Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*, 147, 45–52. https://doi.org/10.1007/978-3-031-15191-0_5
- Bouderbane, A. (2022). Innovations of testing English for specific purposes to students of other majors online during COVID-19 pandemic at Mila University Centre, Algeria. *Advanced Education*, 9(21), 185–199. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.268278>
- Grynyuk, S., Zasluzhena, A., Zaytseva, I., & Liahina, I. (2020, November 9–10). Higher education of Ukraine plagued by the COVID-19 pandemic. In *Proceedings of the 13th International Conference of Education, Research and Innovation (ICERI)* (pp. 1–6). Valencia, Spain. <https://doi.org/10.21125/iceri.2020.0667>
- Grynyuk, S., Zasluzhena, A., Zaytseva, I., & Liahina, I. (2022). Distance learning during the COVID-19 pandemic: The experience of Ukraine's higher education system. *The Electronic Journal of e-Learning*, 20(3), 242–256. <http://www.ejel.org>
- Hijril, I., Aceng, R., & Emzir, E. (2020). The effect of Moodle e-learning material on EFL reading comprehension. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 7(10), 120–129. <https://doi.org/10.18415/ijmmu.v7i10.2069>
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *EDUCAUSE Review*. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>
- Huszti, I., Nagy, T., Sándor, Z., & Bujdosó, Z. (2022). Distance learning as the new reality in tertiary education: A case study. *Advanced Education*, 21, 100–120. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.261705>
- Mahasneh, O. M., Al-Kreimeen, R. A., Alrammana, A. A., & Murad, O. S. (2021). Distance education amid the COVID-19 pandemic from the students' point of view. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 13(4), 589–601. <https://doi.org/10.18844/wjet.v13i4.6229>
- Ministry of Education and Science of Ukraine. (2012). *Regulations on electronic educational resources* (Order No. 1060 dated 01.10.2012). [Normative document].
- Nenko, Y., Kybalna, N., & Snisarenko, Y. (2020). The COVID-19 distance learning: Insight from Ukrainian

References

- Abudalfa, S., & Salem, M. (2022). Effects of online course content and instructor characteristics on UCAS students' academic performance during the COVID-19 pandemic. In B. Alareeni & A. Hamdan (Eds.), *Explore business, technology opportunities and challenges after the COVID-19 pandemic. ICBT 2022* (Lecture Notes in Networks and Systems, Vol. 495). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-08954-1_24

- students. *Revista Brasileira de Educação do Campo*, 5, 1–19. <https://doi.org/10.20873/uft.rbec.e8925>
- Stevanović, A., Božić, R., & Radović, S. (2021). Higher education students' experiences and opinion about distance learning during the COVID-19 pandemic. *Journal of Computer Assisted Learning*. <https://doi.org/10.1111/jcal.12613>
- Stradiotová, E., Némethová, I., & Štefančík, R. (2022). What we know after the pandemic: Online and face-to-face testing in comparative perspective. *Advanced Education*, 21, 4–21. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.270182>
- Sultanova, L., & Zheludenko, M. (2020). Potential of digital education in crisis conditions: Analysis and perspectives. *The Scientific Heritage*, 4(53), 46–49.

Надіслано до редакції 20.04.2025 р.